

JAN KŘIPAČ / 23. 5. 2016

Skok do tmy

Skok do tmy patří k vydařeným žánrovým filmům šedesátých let. Jeho vznik však měl kuriózní průběh: režisér Vladislav Delong ho točil hned nadvakrát. Z původní bezduché oslavy komunistického odboje nakonec vytvořil solidní thriller.

Delong (ročník 1928) náležel ke generaci filmařů, kteří studovali FAMU v první polovině padesátých let. Z povinného schematismu studentských snímků se mu podařilo pouze částečně vymanit celovečerním debutem o bytové krizi dopadající na mladé rodiny *Dům na Ořechovce* (1959). Scénář napsal se spolužákem z FAMU Ottou Zelenkou, hudbu k filmu složil Svatopluk Havelka.

Trojice se sešla znovu u dalšího projektu. Tentokrát se mělo jednat o snímek určený k oslavám 40. výročí vzniku KSČ, které připadly na rok 1961. Delong se Zelenkou napsali scénář, nazvaný *Spojení přerušeno*, podle vzpomínek člena komunistického odboje za druhé světové války Rudolfa Vetišky. Natáčení bylo započato v dubnu 1961 v severočeských exteriérech snímaných kameramanem Jaroslavem Kučerou. Do hlavních rolí tři parašutistů, kteří byli vysláni z moskevského exilu na pomoc domácímu odboji, byli obsazeni Zdeněk Štěpánek, Július Pántik a Radovan Lukavský. Po několika týdnech byla ovšem výroba snímku zastavena.

Delong se k projektu vrátil až o necelé tři roky později. Tentokrát se Zelenkou (na podnět z barrandovského vedení) kompletně přepsali scénář: místo důrazu na hrdinství českého lidu za okupace zohlednili více historickou realitu příběhu, zmírnili adoraci komunistické strany, prohloubili psychologii hlavních postav a přimysleli několik akčních scén. Do rolí tří odbojářů byli nakonec obsazeni Martin Růžek, Jaroslav Mareš a Radoslav Brzobohatý.

Vyprávění je vedeno na klasický žánrový snímek poněkud nezvyklým způsobem. Jeden z trojice hrdinů (zosobněný navíc charismatickým Brzobohatým) zemře hned v první třetině filmu po té, co je při honičce zastřelen. Zbylí dva parašutisté se dostávají do

Prahy, kde se však jejich kroky rozcházejí. Dosud uzavřený, jednoduchý, lineární děj je rozvětven do paralelních linií, které se rozpojují a zase spojují podle toho, jak se protagonisté během svých ilegálních aktivit ve městě střetávají. Ke konci pak vyprávění tradičním způsobem graduje, až vyústí do scény finální přestřelky.

Neméně pozoruhodným je zobrazení dobové protektorátní reality. Delong se Zelenkou se vyhnuli převládajícím klišé a ukázali život za okupace takový, jaký byl: s obyvateli přizpůsobenými novým poměrům, diktovaným seshora nacistickým režimem. Obraz rezignované Prahy, který kontrastuje s prožitky odbojářů z východní fronty, posloužil tvůrcům k navození klíčových témat filmu, jakými jsou hrdinství, strach, vůle k přežití či smysl oběti.

Tíživou atmosféru protektorátních Čech vystihuje vizuální styl kameramana Jana Kališe, který snímal exteriéry za potměného podmráčeného počasí a interiéry dramatizoval ostrým bodovým světlem. Celkovou expresivitu snímku dotváří rozpojbované subjektivní záběry či časté detaily tváří.

Skok do tmy zůstal posledním Delongovým filmem. Režisér po něm chystal dvě adaptace – povídky Jana Beneše *Honba* a novely Ludvíka Šneppa *Klopýtání v dešti*, na jejímž převodu pracoval s Františkem Kožíkem a Josefem Škvoreckým. Z realizace obou však nakonec sešlo. Vladislav Delong se proto věnoval zejména své pedagogické činnosti na FAMU. Zemřel v roce 1974.

Skok do tmy měl premiéru 28. srpna 1964. Byl několikrát reprízován v televizi, na DVD však nikdy nevyšel. Na plátně ho budou moci diváci znovu zhlédnout 28. května v 17:30 v pražském kině Ponrepo.

Skok do tmy (ČSSR 1964), režie: Vladislav Delong, scénář: Vladislav Delong, Otto Zelenka, kamera: Jan Kališ, hudba: Svatopluk Havelka, střih: Antonín Zelenka, hrají: Martin Růžek, Jaroslav Mareš, Radoslav Brzobohatý, Marie Tomášová, Miroslav Macháček ad. 92 min.